

Ministerie van Defensie

Jaarlijkse Voortgangsrapportage Overige Missiebijdragen mei 2023 tot en met april 2024

Datum: 15 mei 2024

Afkortingen

ATMIS	African Union Transition Mission in Somalia
AU	African Union
CIMIC	Civil Military Cooperation
CMF	Combined Maritime Forces
CTF	Combined Task Forces
DCOS	Deputy Chief of Staff
EFP	Early Forward Presence
EMASoH	European-led Maritime Awareness Strait of Hormuz
EU	Europese Unie
EUCAP	European Union Capacity Building
EUFOR	European Union Force in Bosnia and Herzegovina
EULPC	European Union Liaison and Planning Cell
EUNAVFOR	European Union Naval Force
EUPOL COPPS	EU Police Coordinating Office for Palestinian Police Support
EUTM	European Union Training Mission
GPOI	Global Peace Operations Initiative
HRA	High Risk Area
IDF	Israel Defence Forces
IPO	Individual Police Officer
ISIS	Islamitische Staat in Irak en Syrië
JVOM	Jaarlijkse Voortgangsrapportage Overige Missiebijdragen
LAF	Lebanese Armed Forces
MINUSMA	Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali
NAVO	Noord Atlantische Verdragsorganisatie (ook: NATO)
OHQ	Operational Headquarter
OPA	Operation Poseidon Archer
OPG	Operation Prosperity Guardian
PMC	Private military Company
POLAD	Political Advisor
SNR	Senior National Representative
SOF	Special Operations Forces
SOLE	Special Operations Liaison Element
SPO	Special Projects Officer
UNDOF	United Nations Disengagement Observer Force
UNIFIL	United Nations Interim Force in Lebanon
UNMO	United Nations Military Observer
UNRWA	United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East
UNTSO	United Nations Truce Supervision Organization
USSC	United States Security Coordinator
VN	Verenigde Naties (ook: UN)
VNVR	Verenigde Naties Veiligheidsraad
VPD	Vessel Protection Detachment
WFP	World Food Programme
WtBK	Wet ter Bescherming Koopvaardij

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Expeditionaire inzet van Nederlandse militairen, civiele experts en politiefunctionarissen	5
2.1	Samenhang	5
2.2	Midden-Oosten	6
	Levant	6
2.2.1	UNIFIL (Libanon)	6
2.2.2	UNDOF (Golan)	7
2.2.3	UNTSO (Israël, Libanon en de Golan)	8
2.2.4	USSC (Jeruzalem en Ramallah)	9
	Golfregio	10
2.2.5	EMASoH	11
2.2.6	Bijdrage maritieme veiligheid Rode Zee	11
2.3	Afrika	12
2.3.1	Sahel regio en West-Afrikaanse kuststaten	12
2.3.2	EUTM Mali	13
2.3.3	GPOI	14
2.3.4	MINUSMA	14
	Overige inzet Afrika	15
	Libië	15
2.3.5	EULPC Libië	15
	Somalië	15
2.3.6	EUNAVFOR Atalanta	15
2.4	Early Forward Presence NLD SOF	16
2.5	Vessel Protection Detachments (Oostkust Afrika)	16
2.6	Internationale hoofdkwartieren	17
3	Slotbeschouwing	17
Bijlage 1	Rechtsbasis, mandaten en nationale kaders	19
Bijlage 2	Totale inzet mei 2023 t/m april 2024	20

1 Inleiding

Ten behoeve van het monitoren van de voortgang van de overige Nederlandse militaire bijdragen aan missies, ontvangt uw Kamer jaarlijks op de derde woensdag in mei een 'Jaarlijkse voortgangsrapportage overige missiebijdragen' (JVOM).

De JVOM behandelt de inzet van militairen en, mits actief in dezelfde missie, van civiele experts en/of politiefunctionarissen per regio. Aansluitend wordt een beknopt overzicht gegeven van de inzet van de krijgsmacht in het kader van missies en operaties ten behoeve van de nationale veiligheid.¹ Het laatste hoofdstuk bevat een slotbeschouwing.

De Nederlandse deelname aan louter civiele missies wordt niet in deze voortgangsrapportage behandeld. De inzet in het kader hiervan is opgenomen in de reguliere verantwoordingslijn van de ministers van Buitenlandse Zaken en Justitie en Veiligheid.

Over de meerjarige artikel 100-missiebijdragen van Nederland aan de anti-ISIS coalitie en de brede veiligheidsinzet in Irak, de meerjarige artikel 100-bijdrage van Nederland aan EUFOR Althea en de NAVO-inzet aan de oostflank ontvangt uw Kamer parallel aan deze rapportage separate voortgangsrapportages.

In bijlage 1 van deze voortgangsrapportage zijn de rechtsbasis, mandaten en nationale kaders voor de verschillende bijdragen aan missies en operaties opgenomen.² Bijlage 2 geeft een integraal overzicht van de totale Nederlandse personele inzet in missies en operaties van mei 2023 tot en met april 2024. Hierin is ook de inzet in de anti-ISIS coalitie en de brede veiligheidsinzet in Irak, de NAVO-inzet aan de oostflank en de Nederlandse bijdrage aan EUFOR Althea opgenomen. Hiermee geeft het kabinet gehoor aan de wens van uw Kamer een overzicht van het totaal aantal uitgezonden militairen in de rapportageperiode te ontvangen.

De effectiviteit van missies of operaties onder leiding van internationale organisaties (VN, NAVO, EU, ad hoc coalitie) wordt beoordeeld door de internationale organisatie die verantwoordelijk is voor de planning en uitvoering van desbetreffende missie of operatie. Deze rapportage beperkt zich tot de beoordeling van de Nederlandse bijdrage. Voor zover mogelijk wordt beschreven in welke mate de inzet van Nederlandse militaire eenheden, individuele militairen en civiele functionarissen heeft bijgedragen aan de realisatie van de missie- c.q. operatiedoelstellingen.

De financiële verantwoording van inzet is opgenomen in het jaarverslag van Defensie. Ontwikkelingen in de veiligheidssituatie in de verschillende regio's zijn opgenomen in het jaarverslag van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst en de verantwoording van de Nederlandse Militaire Gezondheidszorg tijdens inzet is opgenomen in het jaarverslag van de Inspectie Militaire Gezondheidszorg. Voorts behandelt ook de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht de inzet van Nederlandse militairen in zijn jaarverslag. In de Stand van Defensie wordt ingegaan op de consequenties van inzet op de inzetbaarheidsdoelen van de krijgsmacht.

¹ Dit betreft de inzet van *Vessel Protection Detachments*.

² De door het kabinet gestelde kaders voor de bijdrage: aard, omvang en duur van de deelname aan de missie of operatie en (als van toepassing) welke nationale 'caveats' gelden bij de uitvoering van het mandaat van de missie.

2 Expeditionaire inzet van Nederlandse militairen, civiele experts en politiefunctionarissen

2.1 Samenhang

Twee jaar na de grootschalige inval door Rusland in Oekraïne is de veiligheidssituatie in en rond Europa verder verslechterd. In toenemende mate is sprake van spanningen en instabiliteit in de wereld, als ook van militaire conflicten en escalatie. Zo heeft het conflict tussen Israël en Hamas geleid tot toegenomen spanningen in het Midden-Oosten en heeft een reeks staatsgrepen en buitenlandse inmenging de Sahel significant gedestabiliseerd. Dit betekent dat de internationale stabiliteit onder druk staat en het beschermen van de internationale rechtsorde door middel bijdragen aan crisisbeheersingsoperaties en vredesmissies van onverminderd groot belang blijft.

Nederland heeft ook in de afgelopen rapportageperiode een waardevolle bijdrage geleverd aan missies en operaties, zoals in NAVO-, EU- en VN-verband, alsmede in ad-hoc coalities. In veel van de landen die in deze rapportage genoemd worden is de aanwezigheid van een missie en daarmee de internationale presentie een belangrijke voorwaarde voor veiligheid en stabiliteit. Door een hoogwaardige personele bijdrage te leveren draagt Nederland bij aan het behalen van de doelstellingen van deze missies. Ook vergroot Nederland op deze manier zijn informatiepositie en daarmee invloed, draagt het bij aan het bevorderen van bondgenootschappelijke en internationale samenwerking en geeft Nederland het goede voorbeeld door een evenredige bijdrage te leveren. Deze inzet is complementair aan de inzet op strategische functies in verschillende multilaterale organisaties die nauw aansluiten bij prioriteiten van het Nederlands buitenlands- en veiligheidsbeleid. Bovendien draagt Nederland daarmee indirect bij aan de bestrijding van internationale criminaliteit en irreguliere migratie.

Zoals benadrukt in de Kamerbrief van 17 juni 2022 over de samenhangende Nederlandse inzet in het kader van de collectieve verdediging en missies en operaties ter bevordering van de internationale rechtsorde 2022-2025 (Kamerstuk 29521, nr. 446) streeft het kabinet naar een geïntegreerde benadering. Dat wil zeggen: naar samenhang van de (militaire) inzet met Nederlandse of internationale diplomatieke initiatieven en inspanningen op het gebied van ontwikkelingssamenwerking. De Nederlandse inzet in missies en operaties dient dan ook te geschieden in gezamenlijkheid en in nauwe afstemming met internationale partners. De inzet is daarmee ook in de bredere - diplomatieke - relaties met internationale partners van belang. In totaal zijn in de periode mei 2023 tot en met april 2024 3483 Nederlandse militairen, civiele experts en politiefunctionarissen ingezet in missies en operaties.³

De navolgende paragrafen behandelen de inzet per regio, waar relevant met bijzondere aandacht voor de samenhang tussen missies en de inzet van militairen, civiel experts en politiefunctionarissen. In de tabel zijn tevens per missie het aantal uitgezonden civiele en militaire functionarissen weergegeven. Deze aantallen zijn hoger dan de nationale kaderaantallen, doordat de uitzendduur van militairen kan variëren van drie tot twaalf maanden, waardoor er per jaar één of meerdere personeelsrotaties per missie kunnen plaatsvinden. Civiel personeel wordt doorgaans voor minimaal één jaar ingezet.

³ Het behelst hier de missies en operaties uit deze rapportage alsmede de artikel 100-operaties; civiele missies zijn niet meegenomen.

2.2 Midden-Oosten

Levant

Rationale en samenhang Nederlandse bijdragen

De rechtsorde en stabiliteit in de Levant staat op veel punten onder druk door zowel interne als externe dreigingen. Factoren als de economische situatie, endemische corruptie, een gebrek aan sociale voorzieningen en een gebrek aan toekomstperspectief voor een groeiende jonge bevolking zijn factoren die in verschillende landen leiden tot (een toename van) instabiliteit en conflict. De toestroom en opvang van vluchtelingen, grensoverschrijdende criminaliteit en de aanwezigheid van terroristische groepen leggen druk op lokale veiligheidssectoren. Daarnaast spelen de geopolitieke invloeden van andere landen een grote rol. De terroristische aanval van Hamas op 7 oktober 2023 die een grootschalig conflict tussen Hamas en Israël ontketende met tienduizenden doden en een humanitaire catastrofe in Gaza als gevolg, heeft de precaire veiligheidssituatie in de regio nog meer onder druk gezet. Het Israëlische optreden in Gaza heeft geleid tot verdere polarisatie tussen Israël en de andere landen in de regio. Iraanse bondgenoten zoals Hezbollah, Houthi's en aan Iran gelieerde milities hebben zich sinds 7 oktober 2023 gemengd in het conflict. Een staakt-het-vuren tussen Israël en Hamas is nog niet gerealiseerd en de gespannen situatie op de grens tussen Israël en Libanon is zeer zorgelijk. Sinds 19 november voeren de Houthi's aanhoudend aanvallen op commerciële en marineschepen in de Rode Zee en westelijke Golf van Aden uit. Als gevolg daarvan staat de maritieme veiligheid in de regio onder grote druk. Daarnaast lanceerde Iran in de nacht van 13 op 14 april jl. gecombineerde en gecoördineerde drone- en raketaanvallen op Israëlisch grondgebied, uitgevoerd door de *Islamic Revolutionary Guard Corps* (IRGC). Tegelijkertijd vonden er aanvallen door Hezbollah en de Houthi's plaats. Iran stelt dat deze aanval een reactie betrof op de luchtaanval op hun diplomatieke vertegenwoordiging in Damascus op 1 april jl., die zij attribueren aan Israël en waarbij een aantal hooggeplaatste leden van de *Iran Revolutionary Guard Corps* (IRGC) om het leven kwamen. Verdere escalatie op verschillende fronten valt niet uit te sluiten (zie ook 'Golfregio').

De Nederlandse veiligheidsinzet in het Midden-Oosten heeft door deze ontwikkelingen een andere dimensie gekregen. In gebieden waar de veiligheidssituatie voor 7 oktober relatief stabiel was, kenmerkt de huidige veiligheidssituatie zich door duidelijk voelbare spanningen en grote onvoorspelbaarheid. De Nederlandse veiligheidsinzet blijft in deze context primair gericht op de-escalatie van spanningen in de regio en het bevorderen van stabiliteit, en sluit nauw aan bij de diplomatieke inspanningen van Nederland. Nederland zet met name in op strategische functies binnen de missies in de regio die nauw aansluiten bij Nederlandse focusgebieden als rechtstaatontwikkeling, gender en mensenrechten.

2.2.1 UNIFIL (Libanon)

Over de missie

De *United Nations Interim Force in Lebanon* (UNIFIL) richt zich op monitoren en voorkomen van vijandelijkheden in het grensgebied tussen Israël en Libanon en het ondersteunen van de inzet van de *Lebanese Armed Forces* (LAF). UNIFIL ondersteunt de LAF bij het voorkomen van de aanwezigheid van ongeautoriseerd personeel en wapens in de zuidelijke grensregio en ondersteunt de Libanese overheid bij het herstellen van het gezag in Zuid-Libanon. Nederland droeg gedurende deze rapportageperiode met één militair genderadviseur bij aan UNIFIL.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

De situatie vóór 7 oktober kenmerkt zich door relatieve stabiliteit, met sporadische (schiet)incidenten langs de Blauwe Lijn, de vastgestelde demarcatielijn tussen Israël en Libanon. Wel waren er verschillende incidenten die de bewegingsvrijheid van UNIFIL beïnvloedden en werd regelmatig agressief gedrag richting vredeshandhavers opgemerkt, waaronder verbaal geweld, het gooien van stenen en het bekladden en blokkeren van VN-voertuigen.

De situatie na 7 oktober laat zich kenmerken door toegenomen spanningen, een verslechterde veiligheidssituatie, en een grote toename in wederzijdse beschietingen verspreid over de gehele Blauwe Lijn. Vanuit zowel Libanon als Israël wordt heen en weer geschoten met raketten en rondom het UNIFIL-hoofdkwartier in Naqoura worden door de Israëlische strijdkrachten luchtaanvallen uitgevoerd op Hezbollah-locaties. Opvallend hierbij is dat dit steeds dichterbij VN-posities gebeurt en dat soms zelfs VN-posities worden geraakt. Hierdoor zit het missiepersoneel veel in de bunker. Dit geldt ook voor de Nederlandse genderadviseur die is geplaatst op het hoofdkwartier. Daarnaast lijkt de houding van de lokale bevolking en Hezbollah tegenover UNIFIL negatiever te worden. Zo vinden er sinds 7 oktober regelmatig incidenten plaats tijdens patrouilles van UNIFIL, waarbij toegang tot routes wordt ontzegd, voertuigen worden gestopt en telefoons en elektronische apparaten worden nagekeken door Hezbollah, vermoedelijk om te kijken of er berichtgeving van/naar Israël is.

Ondanks de verslechterde veiligheidssituatie vinden operationele patrouilles en non-operationele activiteiten, zoals *civilian-military cooperation* (CIMIC)-activiteiten doorgang, mits het dreigingsniveau dit toelaat. Binnen de missie is een *Joint Operation Centre* ingericht om de situatie te monitoren, waarvan de Nederlandse genderadviseur tevens onderdeel uitmaakt.

Het mandaat van UNIFIL is verlengd tot 31 augustus 2024 (Resolutie 2695). Voor het eerst in de geschiedenis van de missie werd de mandaatverlenging niet unaniem aangenomen door de Veiligheidsraad: Rusland en China onthielden zich van stemming, naar eigen zeggen omdat het mandaat niet genoeg tekst met betrekking tot de soevereiniteit en territoriale integriteit van Libanon bevatte.

Voortgang militaire bijdrage

De Nederlandse genderadviseur heeft een adviserende rol op het gebied van de inzet van vrouwen binnen de operaties en CIMIC-activiteiten in lijn met VN Resolutie 1325 en de wijze van informatievergaring door het toepassen van een genderperspectief. De genderadviseur heeft zitting in bijna alle vergaderstructuren en draagt bij aan de *Operational Order* en diverse *Standard Operational Procedures* van UNIFIL. Daarnaast is de genderadviseur medeverantwoordelijk voor het genderbewustzijn op het hoofdkwartier en tevens vertrouwenspersoon voor vrouwen op het hoofdkwartier en op bataljonsniveau. Zij houdt oog op het welzijn van de vrouwelijke militairen en zorgt voor verbetering van hun omstandigheden waar nodig. De toegenomen spanning heeft sinds 7 oktober consequenties voor de werkactiviteiten van de genderadviseur. Zo participeert zij minder in operaties en CIMIC-activiteiten, omdat deze vanwege veiligheidsmaatregelen op een lagere frequentie doorgang vinden.

2.2.2 UNDOF (Golan)

Over de missie

UNDOF is een gewapende waarnemingsmissie die sinds 1974 op de Golan-hoogvlakte toeziet op het staakt-het-vuren tussen Syrië en Israël. Daarnaast heeft zowel UNDOF als

UNIFIL een beschermingstaak voor UNTSO-personeel. Nederland heeft tot augustus 2023 met één liaisonofficier aan de UNDOF-missie bijgedragen.

Voortgang militaire bijdrage

De Nederlandse liaisonofficier was binnen de missie verantwoordelijk voor informatie uitwisseling en coördinatie met de *Israel Defence Forces* (IDF) aan de Israëlische zijde. Zoals in de vorige voortgangsrapportage verkondigd, heeft het kabinet de Nederlandse bijdrage aan UNDOF in augustus 2023 beëindigd vanwege een gebrek aan effectiviteit (Kamerstuk 29 251, nr. 446, Kamerstuk 29521, nr. 460). De meerwaarde van deelname aan UNDOF lag voor Nederland onder andere in de informatiepositie die het verwierf met functies aan zowel de Syrische als Israëlische kant van de Golan. Nederland heeft in 2021 echter de chif liaison-functie aan de Syrische zijde aan de VN teruggegeven, vanwege herhaaldelijke afwijzing van Nederlandse kandidaten door Syrië.

2.2.3 UNTSO (Israël, Libanon en de Golan)

Over de missie

De *United Nations Truce Supervision Organisation* (UNTSO) heeft als taak toezicht te houden op de bestanden tussen Israël en de omliggende landen. Daartoe werkt de missie nauw samen met UNIFIL en UNDOF. Nederland draagt sinds 1956 met militaire waarnemers bij aan UNTSO en staat al jaren in de top-vijf van troepen leverende landen. Op dit moment bestaat de Nederlandse bijdrage uit twaalf militairen. Het sinds 1948 doorlopende VN-mandaat heeft een regionale invalshoek en stelt de missie in staat de UNTSO-waarnemers flexibel in te zetten daar waar zij van meerwaarde zijn.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

De situatie vóór 7 oktober 2023 laat zich kenmerken door een fragiele maar relatief stabiele veiligheidssituatie. Zo vonden er vanaf januari 2023 hevige protesten plaats in Israël, gericht op de invoering van juridische wijzigingen in het rechtssysteem. Ook vonden op de Westelijke Jordaanoever dagelijks gewelddadigheden plaats – vaak gerelateerd aan de uitbreiding van Israëlische nederzettingen in het gebied, kolonistengeweld en incursies van de IDF – die veel onrust onder de lokale bevolking veroorzaakten.

De situatie na 7 oktober 2023 laat zich, net als voor UNIFIL, kenmerken door een verslechterde veiligheidssituatie, instabiliteit en onzekerheid. Zowel in het grensgebied tussen Syrië en Israël, maar zeker in het grensgebied tussen Israël en Libanon is sinds 7 oktober sprake van escalatie, waarbij de IDF, mede ook in reactie op aanvallen van Hezbollah, aanzienlijke aanvallen uitvoert op Libanese – en in mindere mate ook Syrische – doelen. De IDF is overgeschakeld op een meer offensieve manier van optreden, waarbij meer risico wordt geaccepteerd. Voor Hezbollah blijft het balanceren: enerzijds wil Hezbollah verdere escalatie voorkomen, anderzijds wil Hezbollah laten zien dat het een actieve rol speelt in de 'As van Verzet' zolang er geen wapenstilstand in Gaza is. Op 30 maart jl. raakten drie militaire waarnemers van UNTSO en een Libanese vertaler lichtgewond tijdens een patrouille aan de grens in het zuiden van Libanon. Ook de situatie in Syrië blijft vanwege het aanhoudende conflict in het land fragiel.

Ondanks de verslechterde veiligheidssituatie worden operationele patrouilles waar mogelijk conform planning uitgevoerd en observatieposten conform de normale routine bemenst. In een aantal gebieden wordt de toegang vanwege operationele redenen beperkt door de IDF. Daarbij merken militairen gestationeerd aan Israëlische zijde een toegenomen aversie richting de VN op, vooral sinds de aantijgingen door Israël aan het

adres van UNRWA van eind januari 2024. Israël beschuldigt twaalf UNRWA-medewerkers van deelname aan de aanslag van Hamas op 7 oktober.

Voorgang militaire bijdrage

In de voorgaande voortgangsrapportage informeerde het kabinet uw Kamer dat Nederland voor de periode van 1 oktober 2023 tot 1 oktober 2025 de functie van plaatsvervangend chef-staf (DCOS) van UNIFIL zou vervullen. Kort voor aantreden bleek echter dat de Syrische autoriteiten de Nederlandse kandidaat geen toegang tot Syrië zouden verlenen. Omdat het niet mogelijk is om de functie van DCOS uit te voeren zonder toegang tot Syrië, heeft de Nederlandse kandidaat tijdelijk een alternatieve functie als *Special Projects Officer* (SPO) aangenomen. Hoewel de Nederlander deze functie tot 1 oktober 2024 zou vervullen, is in de praktijk gebleken dat de functie onvoldoende effectief is. In nauw overleg met de VN is daarom besloten om de functionaris per 1 juni 2024 terug te halen naar Nederland.

Deze rapportageperiode waren tien militairen werkzaam als *United Nations Military Observer* of stafofficier binnen de verschillende *Observer Groups* (Tiberias, Damascus, Libanon). De SPO werkte samen met één andere stafofficier binnen de staf van het UNTSO hoofdkwartier in Jeruzalem.

2.2.4 USSC (Jeruzalem en Ramallah)

Over de missie

De *United States Security Coordinator for Israel and the Palestinian Territories* (USSC) is een door de VS gecoördineerd samenwerkingsverband met deelname van Canada, het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Italië, Polen, Bulgarije, Griekenland en Turkije. De missie richt zich op het professionaliseren van de Palestijnse veiligheidssector, met als doel het bevorderen van een twee-statenoplossing en het bijdragen aan de levensvatbaarheid en stabiliteit van een toekomstige Palestijnse staat. Daarnaast vervult USSC een coördinerende taak tussen de Palestijnse en Israëlische veiligheidsdiensten. Het Nederlands personeel maakt deel uit van de teams in Jeruzalem en Ramallah, gericht op training, advisering en mentoring van Palestijnse veiligheidstroepen.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Vóór 7 oktober was er al sprake van grote spanningen op de Westelijke Jordaanoever. USSC meldde hogere aantallen Palestijnse slachtoffers en frequenter kolonistengeweld dan in voorgaande jaren. Sinds 7 oktober zijn de spanningen op de Westelijke Jordaanoever verder opgelopen en ziet de Palestijnse veiligheidssector zich geconfronteerd met enerzijds de woede van Palestijnen over de ontwikkelingen in Gaza en anderzijds beperkingen in bewegingsvrijheid, toename van IDF-incursies en nog meer kolonistengeweld.

De toename in spanningen en daaruit voortvloeiende veiligheidsmaatregelen resulteerden in beperkte bewegingsvrijheid voor het USSC-personeel. De advies-, training en mentoring- taken konden minder veelvuldig plaatsvinden. In plaats daarvan richtte de missie zich nog meer op het monitoren van de veiligheidssituatie op de Westelijke Jordaanoever, waaronder kolonistengeweld.

Inmiddels zijn de normale taken weer zo goed als hervat en richt USSC zich op een *'day-after'* scenario waarin de Palestijnse Autoriteit en haar veiligheidsdiensten taken oppakken in een post-conflict fase in Gaza. Tegelijkertijd blijft de missie de veiligheidsdiensten op de Westelijke Jordaanoever ondersteunen. Het ontwikkelen van de Palestijnse veiligheidssector, en het trainen van de veiligheidstroepen in het handhaven van de openbare orde in de context van de Westelijke Jordaanoever blijven essentiële elementen in het werk van de missie.

Militaire en/of civiele bijdrage

Het huidige nationaal kader voor USSC bestaat uit vier militairen, twee civiel experts en één politiefunctionaris, die verschillende strategische (advies)functies vervullen binnen de missie. De diverse functies die Nederland vervult op hoofdthema's als *Rule of Law*, *Human Rights*, *Gender* en *community policing* als onderdeel van *law enforcement*, zijn voornamelijk binnen het *Law Enforcement Directorate* en *Human Rights Directorate*.

Ondanks de tijdelijke operationele moeilijkheden in de maanden na 7 oktober, hebben deze functies bijgedragen aan de noodzakelijke meer civiele koers van de missie. Zo richt USSC zich in de beginmaanden van 2024 nadrukkelijker op de civiele aspecten van de Palestijnse veiligheidssector in het kader van de *day-after* scenario's, zoals de *Palestinian Civil Police*. Hierin werkt de missie, onder andere via het door Nederland geleide *Law Enforcement Directorate*, samen met de Europese politiemissie EUPOL COPPS. Desalniettemin blijkt de missie wegens haar sterk militaire karakter nog steeds beperkt ontvankelijk voor de input op meer civiel gerichte thema's. Dat blijkt ook uit de suboptimale aansluiting op de rest van de missie van het *Human Rights Directorate* - dat tevens door Nederland wordt geleid. Om deze reden blijft het van belang om binnen missie de noodzakelijke civiele koers onder de aandacht te brengen.

Vanwege de veiligheidssituatie bestonden in de rapportageperiode reisbeperkingen die van invloed zijn geweest op het effect van de Nederlandse inzet. Hoewel USSC vanwege haar Amerikaanse leiding en slagkracht nog steeds veel potentie heeft om een rol van betekenis te spelen in de nieuwe fase van dit conflict, vormt het ontbreken van een overkoepelende missiestructuur een belemmering in het bereiken van een effectieve Nederlandse bijdrage; elk lid van de coalitie kan eigen focus aanbrengen in de professionalisering van de Palestijnse veiligheidssector, waardoor de prioriteiten per land verschillen.

De complexe (veiligheids)politieke situatie biedt daarbij zowel kansen als uitdagingen. De missie speelt een rol in het voorbereiden van de Palestijnse Autoriteit op een mogelijke toekomstige rol in het veiligheidsdomein in Gaza na het conflict. Het blijft echter onzeker hoe de toekomstige veiligheidsarchitectuur in Gaza er uit zal zien.

Golfregio

Rationale Nederlandse bijdrage

De veiligheidssituatie rondom het Arabisch Schiereiland - de Rode Zee, Golf van Aden en de Perzische Golf - is internationaal al jaren een aandachtspunt, en heeft geleid tot internationale maritieme presentie en ondersteuning, ook door Nederland. De huidige situatie in de Rode Zee kan niet los worden gezien van de bredere Midden-Oostenregio, waar de spanningen oplopen en het risico op instabiliteit toeneemt.

Nederland zet in op de bevordering van de internationale rechtsorde en daarbinnen het behoud van vrije doorvaart. Het bevorderen van maritieme veiligheid en ongehinderd transport van goederen over zee is een direct Nederlands en Europees veiligheids- en economisch belang. Als gevolg van de verslechterde veiligheidssituatie in het Rode Zeegebied en de westelijke Golf van Aden levert Nederland een bijdrage aan maritieme veiligheid in de Rode Zee met de Zr.Ms. Tromp gedurende ongeveer 25 dagen vanaf eind maart 2024 en met Zr.Ms. Karel Doorman gedurende ongeveer 3 maanden vanaf begin mei 2024. Uw Kamer is hierover geïnformeerd via de brief artikel 100 bijdrage aan maritieme veiligheid Rode Zee (Kamerstuk 29 521, nr. 471) en de brief aanvullende artikel 100 bijdrage aan maritieme veiligheid Rode Zee (Kamerstuk 29521, nr. 478)

2.2.5 EMASoH

Over de missie

De incidenten in 2019 in de Straat van Hormuz en de Golf van Oman tastten het vertrouwen aan in de vrije doorvaart door de Straat van Hormuz, met potentieel grote gevolgen voor regionale veiligheid en stabiliteit, de wereldeconomie en Nederlandse reders. Dit raakte direct Nederlandse veiligheids- en economische belangen. Het bevorderen van regionale stabiliteit en de vrije en veilige doorvaart van het maritieme verkeer in dit gebied is dan ook in het Nederlands belang. Vier jaar geleden is de *European-led Maritime Awareness in the Strait of Hormuz* (EMASoH) opgericht, een missie die zich richt op de versterking van de maritieme veiligheid in de Golfregio. Nederland draagt sinds de oprichting bij aan de missie, die bestaat uit een operationeel spoor (militaire middelen) en een diplomatiek spoor (het vergroten van draagvlak voor de missie en onderling vertrouwen in de regio). De missie zet in op de-escalatie van de regionale spanningen en preventie van (maritieme) incidenten. Hiermee hanteert de missie, conform Nederlandse uitgangspunten, een multidimensionale en geïntegreerde aanpak ter bevordering van de maritieme veiligheid in de Golfregio.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

De situatie in de Straat van Hormuz is relatief stabiel gebleven gedurende de afgelopen rapportageperiode. In december 2023 is het mandaat van EMASoH verlengd tot eind juni 2024 om een mogelijke fusie van EMASoH met EUNAVFOR Atalanta te onderzoeken. Inmiddels wordt bezien of EMASoH kan samengaan met Operatie Aspides in de Rode Zee gezien de Straat van Hormuz ook onderdeel van het operatiegebied van Operatie Aspides is. Het nationaal kader van EMASoH loopt tot en met 31 juli 2024.

Militaire bijdrage

In de rapportageperiode heeft Nederland per rotatie met twee stafofficieren bijgedragen aan EMASoH op het *Force Headquarters* in Abu Dhabi. Vanaf begin december 2023 voert België, ondersteund door Nederland, een half jaar het commando over EMASoH. België levert tot en met 6 juni 2024 de commandant terwijl Nederland verantwoordelijk is voor diens plaatsvervanger. Daarom is de Nederlands bijdrage tijdelijk verhoogd van twee naar zeven militairen.

2.2.6 Bijdrage maritieme veiligheid Rode Zee

Over de missies

Operatie Aspides

De EU heeft op 19 februari 2024 een maritieme operatie gelanceerd, genaamd EU *Naval Force* (EUNAVFOR) Aspides. De EU neemt hiermee verantwoordelijkheid voor het beschermen van maritieme veiligheid en versterkt haar positie als veiligheidsspeler. De operatiedoelstelling van Operatie Aspides is het handhaven van vrijheid van doorvaart en bijdragen aan maritieme veiligheid. Operatie Aspides kan optreden in de gehele Rode Zee, de Golf van Aden en de Perzische Golf. Operatie Aspides heeft een defensief mandaat. De EU streeft daarnaast naar het leveren van een bijdrage aan de-escalatie in de regio via diplomatieke inspanningen.

Operatie Prosperity Guardian

De Verenigde Staten lanceerden in december 2023 Operatie *Prosperity Guardian* (OPG), een coalitie van landen gericht op het beschermen van vrije doorvaart in de Rode Zee en westelijke Golf van Aden. OPG is onderdeel van de *Combined Maritime Forces* (CMF) en heeft een defensief mandaat.

VS-VK geleide missie tegen Houthi-systemen

De internationale gemeenschap, met inbegrip van Nederland, heeft de Houthi's meerdere keren opgeroepen tot het staken van de aanvallen op commerciële en

marineschepen in de Rode Zee. In weerwil van deze oproepen zijn de Houthi's doorgeshaan met aanvallen, onder meer op marineschepen van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. In reactie daarop hebben de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk op basis van het recht op zelfverdediging, gewapend opgetreden tegen de militaire infrastructuur van de Houthi's. Samen met verschillende landen, waaronder Duitsland, Denemarken, Italië, Nieuw-Zeeland, Zuid-Korea en Japan heeft Nederland deze actie politiek gesteund. Nederland heeft daarnaast, samen met Australië, Canada, Denemarken en Bahrein niet-operationele militaire steun aan deze acties verleend.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Operatie Aspides

Operatie Aspides is opgestart en het operationeel hoofdkwartier van Operatie Aspides is geplaatst in Larissa, Griekenland. Op dit moment wordt met Djibouti over de *Status of Forces* (SOFA) onderhandeld door de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO). De haven van Djibouti speelt een belangrijke rol in onder meer de logistieke bevoorrading. Tot die tijd is de SOFA die voor Operatie Atalanta geldt van kracht. Naar verwachting zullen de onderhandelingen tot eind april duren.

Operatie Prosperity Guardian

Operatie *Prosperity Guardian* is opgestart en is onderdeel van CMF, een internationaal maritiem hoofdkwartier gevestigd in Bahrein. De samenwerking met Operatie Aspides verloopt goed.

VS-VK geleide missie tegen Houthi-systemen

Er zijn in totaal vier aanvallen uitgevoerd vanuit de VS-VK geleide missie tegen Houthi-systemen. Daarnaast heeft de Verenigde Staten, buiten coalitieverband om, op eigen initiatief aanvallen uitgevoerd. Alle doelen die zijn aangegegrepen hebben een verband met de capaciteiten van de Houthi's die zij inzetten voor hun aanvallen in de Rode Zee en de Golf van Aden.

Militaire- en civiele bijdrage

Voor operatie Aspides geldt een nationaal kader van vijf personen. In de rapportageperiode heeft Nederland met twee stafofficieren en een POLAD bijgedragen aan Operatie Aspides. Nederland draagt met maximaal twee stafofficieren bij aan Operatie *Prosperity Guardian*.⁴ Daarnaast levert Nederland, binnen de bestaande rechtsbasis en voorwaarden, in beginsel tot en met 31 mei 2024 met één stafofficier niet-operationele militaire steun aan de VS-VK geleide missie tegen Houthi-systemen.

2.3 Afrika

2.3.1 Sahel regio en West-Afrikaanse kuststaten

Rationale en samenhang Nederlandse bijdrage

De Sahel regio kent de afgelopen jaren een toename van geweld en instabiliteit met aanzienlijke gevolgen voor de burgerbevolking. Daarbij heeft een reeks aan staatsgrepen in verschillende Sahel-landen de regionale veiligheid beïnvloed. Armoede, aanhoudende voedselonzekerheid, klimaatverandering, conflicten tussen gemeenschappen en gebrek aan effectief bestuur zijn de voornaamste grondoorzaken die bijdragen aan de verslechterde politieke en veiligheidssituatie. Tevens is de Sahel in toenemende mate een arena van geopolitieke competitie, waar mogelijkheden als

⁴ Daarnaast leverde Zr.Ms. Tromp in de Rode Zee *direct support* aan OPG en *associated support* aan Operatie Aspides, en wordt Zr.Ms. Karel Doorman vanaf begin mei 2024 ingezet binnen Operatie Aspides (*direct support*) en levert zij *associated support* aan OPG. Na beëindiging van deze inzet zal uw Kamer hier een separate evaluatie over ontvangen.

Rusland activiteiten ontplooiën die indruisen tegen de Nederlandse en Europese waarden en belangen. Zo tracht Rusland met de inzet van paramilitairen en desinformatiecampagnes de Westerse invloed in de regio terug te dringen en wakkert het antiwesterse sentimenten aan. Hard militair optreden, al dan niet gesteund door Russische paramilitairen, tegen niet-statelijke actoren, wordt door jihadistische groeperingen uitgebuit als rekruteringsgrond. Hoewel deze groeperingen vooral een gevaar vormen voor de lokale bevolking en vooralsnog geen mondiale agenda nastreven, kan de expansie van instabiliteit naar en de manifestatie van extremisme in de West-Afrikaanse kuststaten ook schadelijk zijn voor de Nederlandse en Europese belangen aldaar.

Het bevorderen van stabiliteit en tegengaan van gewelddadig extremisme en grensoverschrijdende criminaliteit blijft in het Nederlandse en Europese belang, zoals ook omschreven in de Kamerbrief 'Nederlandse veiligheidsinzet in de Sahel en West-Afrikaanse Kuststaten'⁵ en de Kamerbrief 'Nederlandse inzet in de Sahelregio'.⁶ Het kabinet wil bijdragen aan het tegengaan van terroristische dreiging, georganiseerde misdaad (zoals wapen-, drugs- en mensensmokkel/handel) en irreguliere migratiestromen. Daarnaast wil het kabinet tegenwicht bieden aan niet-gelijkgestemde en/of destabiliserende mogendheden en bijdragen aan het beschermen van de burgerbevolking.

Het kabinet is realistisch over de te behalen resultaten en erkent dat Nederland enkel een bescheiden bijdrage kan leveren aan stabiliteit, veiligheid en ontwikkeling in de Sahel. Om in deze complexe en veelomvattende situatie een effectieve bijdrage te kunnen leveren, werkt Nederland zoveel mogelijk samen met en complementair aan gelijkgestemde landen en internationale organisaties en initiatieven. Het tegengaan van verdere expansie van instabiliteit naar, en de manifestatie van extremisme in, West-Afrikaanse kuststaten is een prioriteit van het kabinet. Geweld manifesteert zich vooral in het noorden van de West-Afrikaanse kuststaten, waar bovengenoemde grondoorzaken ook in meer of mindere mate aanwezig zijn. Capaciteitsopbouw, professionalisering en accountability van lokale veiligheidsactoren en eventuele operationele ondersteuning moeten vorm krijgen in geïntegreerde meerjarige programma's die aansluiten bij de wensen en behoeften van West-Afrikaanse partners. Dit bevordert duurzame resultaten, herstel van vertrouwen van de bevolking in de staat, alsook het bieden van een geloofwaardig tegenwicht aan verschillende destabiliserende actoren die veelvuldig betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen en geweld tegen de lokale bevolking.

2.3.2 EUTM Mali

Over de missie

EUTM Mali werd in 2013 opgericht om training te geven aan de Malinese krijgsmacht en militaire steun te verlenen aan de G5 Sahel Joint Force en de krijgsmachten van de G5 Sahel landen. In de rapportageperiode zijn de meeste van de trainingsactiviteiten van EUTM Mali opgeschort omdat de Malinese transitieautoriteiten geen noodzakelijke garanties gaven ten aanzien van het vrij functioneren van de in Mali aanwezige EU-missies binnen hun mandaat, en evenmin ten aanzien van de omgang met milities en private militaire ondernemingen, zoals de PMC Wagner Group. Daarbij werden de gerapporteerde mensenrechtenschendingen door het Malinese leger, waarbij ook Russische paramilitairen betrokken waren, meegewogen. Na de terugtrekking van Mali,

⁵ Kamerbrief Nederlandse veiligheidsinzet in de Sahel en West-Afrikaanse kuststaten, Kamerstuk 29521, nr. 456 (25 november 2022).

⁶ Kamerbrief Nederlandse inzet in de Sahelregio, Kamerstuk 29237, nr. 201 (1 december 2023).

Niger en Burkina Faso uit de G5 Sahel is ook de steun aan dit samenwerkingsverband vanuit EUTM Mali gestopt.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Het mandaat van EUTM Mali loopt op 18 mei 2024 af. De EU-lidstaten zullen naar verwachting tijdens de Raad Buitenlandse Zaken van 28 mei besluiten het mandaat niet te verlengen en de missie daarmee dus niet voort te zetten. De politieke- en veiligheidsontwikkelingen in Mali maken het onmogelijk de operationele doelstellingen van de missie te realiseren, met name doordat de gestelde wensen van de Malinese transitie autoriteiten onverenigbaar zijn met wat de lidstaten, gezien de context, nog via EUTM Mali bereid zijn te bieden. Desalniettemin streven lidstaten naar blijvende betrokkenheid van de EU in Mali via andere kanalen, zoals via de civiele missie EUCAP Sahel Mali, diplomatie en ontwikkelingssamenwerking.

Militaire bijdrage

Nederland heeft in de rapportageperiode tien militairen ingezet in EUTM Mali. Per rotatie waren vier militairen als staffunctionaris werkzaam op het missiehoofdkwartier in Bamako. Zoals vermeld in de Geannoteerde agenda Raad Buitenlandse Zaken Defensie van 14 november 2023 (Kamerstuk 21 501-28, nr. 259, d.d. 31 oktober 2023) heeft het kabinet besloten om, vooruitlopend op de besluitvorming van de EU, de vier Nederlandse militairen in EUTM Mali eind oktober 2023 uit te laten roteren en deze functies niet opnieuw te vullen.

2.3.3 GPOI

Over de missie

Het *Global Peace Operations Initiative* (GPOI) is een wereldwijd capaciteitsopbouwprogramma van de VS met een focus op het Afrikaanse continent. GPOI voorziet in training van eenheden van partnerlanden ter voorbereiding op inzet in VN-missies in Afrika en AU-vredesmissies. De doelen van GPOI zijn het verbeteren van infrastructuur van de trainingscentra, de opbouw van een lokaal trainingskader en het verzorgen van *pre-deployment* trainingen. Op deze manier vergroot het programma de operationele en trainingscapaciteiten van landen die bereid zijn bij te dragen aan vredesmissies, ten behoeve van effectieve uitvoering van het mandaat van vredesmissies. Nederland draagt sinds 2007 bij aan GPOI en is vaste partner van de VS in dit programma.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Het doel van de Nederlandse GPOI-bijdrage afgelopen jaren was het ondersteunen van Afrikaanse landen in de voorbereiding op inzet in MINUSMA. Gezien het eindigen van MINUSMA in 2023 is ruimte ontstaan om de Nederlandse bijdrage in te zetten ten behoeve andere AU- en VN-missies, inclusief institutionele- en civiele capaciteitsopbouw.

Militaire bijdrage

In 2023 hebben Nederlandse trainers een bijdrage geleverd aan GPOI in Togo ten behoeve van capaciteitsopbouw van troepen uit Togo voor vredesoperaties. Ook financierde Nederland in 2023 opnieuw de opleiding van een Tsjadisch legerbataljon voorafgaand aan uitzending naar vredesoperaties.

2.3.4 MINUSMA

Over de missie

De *United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali* (MINUSMA) was een geïntegreerde stabilisatiemissie, onder andere gericht op ondersteuning van de

implementatie van de politieke transitie zoals vastgelegd in het Vredesakkoord van Algiers, de bescherming van burgers en de bescherming en bevordering van mensenrechten. Nederland heeft sinds de start van MINUSMA in 2013 bijgedragen aan de missie.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Op 30 juni 2023 besloot de VN Veiligheidsraad op verzoek van gastland Mali om de VN-missie MINUSMA in Mali per direct te beëindigen. Sindsdien zijn voorbereidingen getroffen om de verschillende bases in Mali te ontmantelen en ruim dertienduizend militairen en bijna tweeduizend politieambtenaren terug te laten keren naar hun land van herkomst. De missie sloot formeel op 11 december 2023.

Militaire en civiele bijdrage

Met het beëindigen van MINUSMA is ook de Nederlandse bijdrage aan MINUSMA in oktober 2023 beëindigd. In de periode daarvoor droeg Nederland bij aan MINUSMA met tien stafofficieren en zeven *Individual Police Officers* (IPO's). In de rapportageperiode werkte er één Nederlandse politiefunctionaris als *Trainer National Police* in MINUSMA, en was geplaatst in de hoofdstad Bamako. Op 10 september jl. heeft betrokkene de missie verlaten.

Overige inzet Afrika

Libië

2.3.5 EULPC Libië

Zoals vermeld in de Geannoteerde agenda informele Raad Buitenlandse Zaken Defensie (Kamerstuk 21501-28-256, d.d. 15 augustus 2023) heeft het kabinet besloten de Nederlandse bijdrage aan de EU *Liaison and Planning Cell* (EULPC) in Libië per 1 september 2023 te beëindigen. De EULPC ondersteunde de EU- en VN-activiteiten in Libië met het verzamelen van informatie, het verzorgen van *situational awareness* en het uitvoeren van analyses op het gebied van veiligheid en militaire aangelegenheden. De EULPC was gehuisvest bij de EU-delegatie voor Libië. Na de relocatie van de EU-delegatie van Tunis naar Tripoli in augustus 2023 is de EULPC opgeheven. De Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) oordeelde dat de EULPC, door praktische beperkingen en behoefte aan een ander type expertise, niet langer de rol kon vervullen waarvoor deze destijds opgezet was en heeft daarom besloten de activiteiten van de cel te beëindigen.

Somalië

2.3.6 EUNAVFOR Atalanta

Over de missie

De primaire taak van Atalanta betreft piraterijbestrijding en bescherming van kwetsbare scheepvaart, waaronder noodhulptransporten van het *World Food Programme* (WFP) en bevoorradingschepen voor de missie van de Afrikaanse Unie (ATMIS). In maart 2022 is de VNVR-resolutie 2608 inzake anti-piraterij verlopen, waardoor Atalanta op dit moment zonder expliciete toestemming van de Somalische autoriteiten niet kan optreden in de territoriale wateren van Somalië. Wel kan door Atalanta worden opgetreden op open zee en waar nodig Somalië om toestemming vragen de territoriale wateren te mogen betreden. Sinds de herziening van het EU-mandaat in het najaar van 2022 is gesproken over mogelijke integratie met EMASoH. Dit heeft echter geen doorgang gevonden door een gebrek aan consensus onder EU lidstaten. Aangezien op 31 december 2024 het mandaat van Atalanta afloopt, zal in de loop van 2024 een *Strategic Review* plaatsvinden met betrekking tot Atalanta.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Sinds november 2023 zijn er sinds bijna een decennium weer piraterij-incidenten waarneembaar in de wateren van Somalië.

Momenteel wisselt Operatie Atalanta informatie uit met de nieuwe EU-operatie Aspides.

Militaire bijdrage

De Nederlandse bijdrage aan Atalanta bestond in de rapportageperiode per rotatie uit twee stafofficieren op het *Operational Headquarters* (OHQ) in Rota, Spanje, en één politiek adviseur gestationeerd op het missiekantoor in Nairobi, Kenia.

2.4 Early Forward Presence NLD SOF

In het kader van het *Early Forward Presence* (EFP)-raamwerk van de Nederlandse *Special Operations Forces* (SOF) zijn in de Mashreq (standplaats Libanon), de Baltische regio (standplaats Litouwen) en West-Afrika (standplaats Burkina Faso) *Special Operations Liaison Elements* (SOLE's) aanwezig. De SOLE's voeren hun taak uit als onderdeel van de brede geïntegreerde Nederlandse inzet in de regio's. De SOLE's maken gebruik van het internationale en lokale SOF-netwerk om in prioritair regio's de Nederlandse informatiepositie te versterken om vroegtijdig dreigingen ten aanzien van de Nederlandse veiligheidsbelangen te onderkennen en hierop te anticiperen. Vroegtijdige aanwezigheid is namelijk essentieel om adequaat te kunnen handelen indien spanningen in een regio verder oplopen. Zo had het SOLE in Libanon baat bij een meerjarige aanwezigheid en goed netwerk in het land toen de spanning hier na 7 oktober 2023 verder opliep. Naast beeldopbouw richten de SOLE's zich ook op het verkennen van eventuele handelingsopties ter versterking van lokale veiligheidsstructuren. In Libanon heeft verkenning van handelingsopties geleid tot trainingsactiviteiten ten behoeve van de *Lebanese Armed Forces*.⁷ Deze trainingsactiviteiten zijn gebaseerd op de behoeften van lokale veiligheidsactoren en dragen op een bescheiden maar tastbare manier bij aan het versterken van deze actoren. Ook in West-Afrika en de Baltische regio onderzoeken de SOLE's mogelijkheden tot intensivering van samenwerking met de lokale strijdkrachten aldaar, zoals bijvoorbeeld de intensivering van het partnerschap met Ivoorkust, waarover uw Kamer op 5 december 2023 is geïnformeerd.⁸

2.5 Vessel Protection Detachments (Oostkust Afrika)

Over de missie

Sinds maart 2011 worden *Vessel Protection Detachments* (VPD's) ingezet ter bescherming van Koninkrijk gevlagde koopvaardij schepen tegen de dreiging van piraten. Deze schepen leveren een belangrijke bijdrage aan de Nederlandse economie en welvaart. De inzet vindt in hoofdzaak plaats rond de Hoorn van Afrika. Een VPD-team bestaat standaard uit elf militairen inclusief een Algemeen Militair Verpleegkundige (AMV).

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Met ingang van 1 januari 2023 is de *High Risk Area* (HRA), de internationale aanduiding voor piraterijgevaarlijke gebied, afgeschaft. Dit heeft geen gevolgen gehad voor de behoefte aan bewapende beveiliging in de loop van 2023. In verband met een negatief doorvaart advies vanaf het zuidelijke deel van de Rode Zee door de Bab el Mandeb en

⁷ Verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 24 april 2023 (Kamerstuk 21501-02, nr. 2648).

⁸ Kamerbrief inzake Nederlandse inzet in de Sahelregio, d.d. 5 december 2023, (Kamerstuk 29 237, nr. 201)

de westelijke Golf van Aden, vanwege de aanvallen door de Houthi's, zijn vanaf 19 december 2023 geen VPD's meer uitgevoerd.

2.6 Internationale hoofdkwartieren

Internationale hoofdkwartieren waar Nederlandse militairen in de rapportageperiode geplaatst waren zijn: *United States Central Command* (USCENTCOM) in Tampa en *Combined Maritime Forces* (CMF) in Bahrein. Vanuit USCENTCOM wordt de anti-ISIS coalitie en de brede veiligheidsinzet in Irak ondersteund, vanuit CMF o.a. piraterijbestrijding⁹ om zo een vrije doorvaart voor koopvaardij schepen te genereren. Het veilig- en vrijhouden van de scheepvaartroutes in deze regio dient een economisch belang.

Militaire bijdrage

Nederland heeft permanent drie staffunctionarissen geplaatst bij USCENTCOM. Vanuit USCENTCOM wordt onder andere de anti-ISIS coalitie en de brede veiligheidsinzet in Irak ondersteund. Daarnaast levert Nederland per rotatie één stafofficier als *Assistant Chief of Staff* (ACOS) en twee stafonderofficieren aan CMF. CMF is een groot internationaal maritiem samenwerkingsverband en bestiert een vijftal *Combined Task Forces* (CTF) gericht op onder andere de maritieme veiligheid en bestrijding van illegale activiteiten en anti-piraterij in de Rode- en Arabische Zee, Noordwest Indische oceaan, Golf van Aden, Oman en Perzische Golf. Door het permanent plaatsen van staffunctionarissen op deze hoofdkwartieren heeft Nederland een goede informatiepositie verworven, waardoor signalen uit de betreffende regio's vroegtijdig onderkend kunnen worden.

Eind januari 2024 is een extra stafofficier toegevoegd aan CMF/CTF 153 in het kader van de Operatie *Prosperity Guardian* in de Rode Zee. De Nederlandse stafofficier houdt zich bezig met het identificeren van 'vulnerable vessels of interest' en zorgt dat deze bescherming krijgen van marineschepen in de *area of responsibility*.

3 Slotbeschouwing

Met deze voortgangsrapportage informeert het kabinet uw Kamer over de Nederlandse inzet in overige missies en operaties van mei 2023 tot en met april 2024. Gezien de druk op de internationale rechtsorde en de instabiliteit in de regio's rond Europa blijft de Nederlandse inzet in vredesmissies en crisisbeheersingsoperaties van groot belang. Het kabinet streeft naar een proportionele bijdrage aan de internationale inspanningen om dreigingen voor de stabiliteit in voor Nederland prioritaire gebieden tegen te gaan en de internationale rechtsorde te versterken.

Zoals blijkt uit de veranderingen in missiegebieden in het Midden-Oosten en de Sahel, vindt deze inzet plaats in een internationale context die onvoorspelbaarder en complexer wordt. Het conflict tussen Israël en Hamas heeft significante gevolgen voor de veiligheidssituatie in de regio en verdere escalatie is nog steeds denkbaar. De samenhang met de veiligheidssituatie in de Rode Zee toont het complexe, internationale

⁹ Het operatiegebied is de Perzische Golf, Straat van Hormuz, Arabische Zee, Golf van Aden, Rode Zee en een gedeelte van de Indische Oceaan.

kader waarbinnen de Nederlandse veiligheidsinzet plaatsvindt. Ook in West-Afrika en de Sahel wordt de veiligheidssituatie gekenmerkt door een verwevenheid van lokale instabiliteit en geopolitieke competitie.

Zoals benadrukt in de Kamerbrief van 17 juni 2022 over de Samenhangende Nederlandse inzet in het kader van de collectieve verdediging en in missies en operaties ter bevordering van de internationale rechtsorde 2022-2025 (Kamerstuk 29521, nr. 446), kent de Nederlandse militaire inzetcapaciteit grenzen. Nederland beschikt over één *single set of forces* die kan worden ingezet voor de drie hoofdtaken van de krijgsmacht. Dat vraagt derhalve iedere keer weer om een zorgvuldige afweging bij besluitvorming over de verlenging van bestaande verplichtingen en eventuele nieuwe bijdragen in het kader van één van de drie hoofdtaken van Defensie. Deze hoofdtaken zijn nauw met elkaar verweven: een stabiele internationale omgeving draagt bij aan de veiligheid van het eigen en bondgenootschappelijk grondgebied. Nederland wil door het verhogen van de gereedheid en inzetbaarheid in staat blijven een waardevolle en evenredige bijdrage te leveren aan vredes- en stabiliteitsoperaties in EU-, NAVO- en VN-verband.

Monitoring, evaluatie en leren van de inzet blijft daarbij een belangrijk aandachtspunt bij lopende en nieuwe missies. Dit gebeurt doorlopend: gedurende en na afloop van missiebijdragen op zowel operationeel-tactisch als politiek-strategisch niveau. Nederland doet dit met behulp van ervaringen van militairen, civiel experts en/of politiefunctionarissen, met informatie van bondgenoten en partners en via internationale verbanden waarbinnen Nederland bijdraagt. De kennis die uit deze processen voortvloeit wordt gebruikt om processen rondom uitzending te optimaliseren en ter voorbereiding op lopende en toekomstige inzet of om tijdig bij te kunnen sturen op aandachtspunten. Ook deze voortgangsrapportage draagt bij aan het lerend vermogen van onze organisaties dat cruciaal is om tot adequate veiligheidsinzet te kunnen blijven komen in een snel veranderende wereld.

Bijlage 1 Rechtsbasis, mandaten en nationale kaders

Locatie	Inzet	Rechtsbasis	Duur internationaal mandaat ¹⁰	Duur nationaal kader ¹¹
Midden-Oosten	UNTSO (Libanon en Golan)	VNVR-resolutie 50	Onbepaald	31 juli 2025
	UNIFIL	VNVR-resolutie 2695	31 augustus 2024	31 juli 2025
	USSC (Jeruzalem en Ramallah)	Overeenkomst tussen VS, Israël, de Palestijnse Autoriteit	Onbepaald	31 juli 2025
	EMASoH-AGENOR	Overeenkomst met Verenigde Arabische Emiraten	31 december 2023	31 juli 2024
	ASPIDES	UNCLOS EU	19 februari 2025 + optie 1 jaar verlening	19 februari 2025
	CMF	UNCLOS	Onbepaald	Onbepaald
Afrika	EUNAVFOR Atalanta (oostkust Afrika)	VNVR-resolutie 2383	31 december 2024	31 juli 2024
	MINUSMA (Mali)	VNVR-resolutie 2480	30 juni 2022	30 juni 2024
	EUTM (Mali)	Verzoek Mali aan EU (gerelateerd aan VNVR 2085)	18 mei 2024	30 juni 2024
	EULPC	Verzoek van Libië	31 juli 2023	31 augustus 2023
	GPOI (Burkina Faso, Togo en Uganda)	Overeenkomst USA - Afrikaanse landen	Onbepaald	30 september 2024
Diversen	<i>Early Forward Presence/SOLE</i>	o.b.v. Note Verbale	Onbepaald	Doorlopend
Nationaal	VPD	Art. 97 Grondwet	Onbepaald	Onbepaald

¹⁰ Het mandaat dat de internationale gemeenschap of een andere internationale organisatie geeft aan de organisatie die de missie of operatie gaat uitvoeren. Het mandaat ziet op wat de taak is van de missie of operatie op vreemde bodem (wat mag je doen, hoe mag je het doen). Dit mandaat kan afkomstig zijn van de VN, met een resolutie van de Veiligheidsraad, maar ook worden gegeven door een regionale veiligheidsorganisatie, zoals bijvoorbeeld de OVSE of EU. De inhoud van het mandaat beschrijft de opdracht, aard en duur van de internationale missie of operatie.

¹¹ De door het kabinet gestelde kaders voor de bijdrage: aard, omvang en duur van de deelname aan de missie of operatie.

Bijlage 2 Totale inzet mei 2023 t/m april 2024

Missie	Nationale kaders		Ingezet personeel		Totaal
	Militair	Civiel/Politie	Militair	Civiel/Politie	
EUROPA					
NAVO oostflank (separate VGR)	561		1790		1790
EUFOR Althea (separate VGR)	167		437		437
Midden-Oosten					
Anti-ISIS coalitie en de brede veiligheidsinzet in Irak (separate VGR)	388	17	730	14	734
Midden-Oosten overige missies					
UNIFIL	1		2		2
UNDOF ¹²	2		1		1
UNTSO	12		32		32
USSC	4	3 ¹³	8	2	10
EMASOH	8		21		21
EUNAVFOR Aspides	5	1	3	1	4
CMF (incl OP 'Prosperity Guardian')	3 + 2		16		16
Reis Indo-Pacific (onder Operatie Prosperity Guardian)	212		212		212
Afrika					
MINUSMA	5	10	10	11	21
EUTM Mali	5		10		10
EULPC Libië	1		1		1
EUNAVFOR ATALANTA	3	1	6	1	7
GPOI	4		6		6
Diversen					
Early Forward Presence/SOLE	6		6		6
VPD ¹⁴	121		163		163
Totaal	1510	22	3454	29	3473

In deze tabel zijn per missie de nationale kaders opgenomen. Deze aantallen wijken af van de daadwerkelijk ingezette functionarissen. De uitzendduur van militairen kan variëren van drie tot twaalf maanden, waardoor er veelal meerdere rotaties per jaar nodig zijn. Civiele functionarissen worden doorgaans voor de duur van een heel jaar ingezet. In de periode mei 2023 t/m april 2024 zijn er 3454 militairen en 29 civiele- en politiefunctionarissen uitgezonden.

¹² Nederland is op 15 augustus 2023 gestopt met de missie UNDOF.

¹³ Het nationale kader voor USSC is maximaal 7 (militair/civiel/politie).

¹⁴ Maximaal 175 VPD's per jaar, waarvan maximaal 11 VPD's tegelijkertijd kunnen worden ingezet. Een VPD bestaat normaliter uit elf militairen.